

Lục Tỉnh Tân Văn

Directeur Politique—L. MARTY
Adm. Gérant—NGUYỄN-V. CỬA
ADMINISTRATION
ET RÉDACTION:
Saigon, Rue Cathol, 153-155 (1er Etage)

GIÁ BÁN:
Nam-kỳ, Trung-kỳ và Cao-mán
Một năm 6 \$00
Sáu tháng 3 \$50
Ba tháng 2 \$00
Mua báo thì kể từ ngày mồng 1 và ngày 15 mỗi tháng mà phải trả tiền trước

六省新聞
MỖI TUẦN LẺ RA BA KỶ:
NGÀY THỨ HAI, NGÀY THỨ TƯ VÀ NGÀY THỨ SÁU
MỖI SỐ BÁN LẺ 0 \$04
TELEPHONE N° 475 Adresse télégr.: LUCIEN-SAIGON

GIÁ BÁN:
HẢI-KỶ, LẠO, ĐÀI-PHÁP VÀ THUỘC ĐỊA.
Một năm 7 \$00
Sáu tháng 4 \$00
Ba tháng 2 \$25
On s'abonne sans frais dans tous les bureaux de poste.

POUR LES ANNONCES, s'adresser:
à SAIGON: Aux bureaux du journal.
à HANOI: Aux bureaux du Trung-Bắc-Tân-Văn.
On traite à forfait pour les contrats de longue durée. Les prix sont payables d'avance.

MỤC-LỤC

1. — Ông Albert Sarraut Thuộc-địa-bộ Thượng-tho.
2. — Bàn là dân vọng.
3. — Vô tuyến điện Lyon.
4. — Một việc rất lạ.
5. — Cuộc chơi lễ giỗ các miền giải thoát tại Soat-riêng.
6. — Thông báo.
7. — Văn nghệ.
8. — Thơ tin văn học lai.
9. — Thai.
10. — Hường truyện.
11. — Tin Đông-dương.

ÔNG ALBERT SARRAUT Thuộc-địa Thượng-tho

Theo tin Âu-châu điện đã diễn trong số trước, ông Deschanel đặc cử Giám-quốc Đại-Pháp rồi, liền ban chiếu triệu quan Thân-Sĩ Alexandre Millerand vào phòng chức Thừa-Tướng kim ngoại-vụ Thượng-Tho. Lãnh chức Thừa-Tướng rồi, ông Millerand chọn trong hàng nghị-viên Thượng-nghị-viện và Thân Sĩ Hạ-nghị-viện ra mà lập bộ như sau này:

- Ông Alexandre Millerand, Thừa-tướng kim ngoại-vụ Thượng-tho;
- Ông Albert Sarraut, Thân-Sĩ, kim Thuộc-địa Thượng-tho;
- Ông André Lefèvre, Thân-Sĩ, kim Binh-bộ Thượng-tho;
- Ông Landry, Thân-Sĩ, kim Thủy-bộ Thượng-tho;
- Ông Gustave Lhopiteau, Nghị-viên Thượng-viện kim hình-bộ Thượng-tho;
- Ông Marsal (ngoại-viện) lãnh chức Hộ-lộ Thượng-tho;
- Ông Steeg, Nghị-viên Thượng-viện kim Nội-vụ Thượng-Tho;
- Ông Isaac, Thân-Sĩ kim Thương-bộ Thượng-tho;
- Ông Henri Picard, quan Tri-nông, kim Lãnh Nông-bộ Thượng-tho.
- Ông Le Trocquer, Thân-Sĩ, kim Công-bộ Thượng-tho;
- Ông Jourdain, Thân-Sĩ kim Học-bộ Thượng-tho;
- Ông J. L. Breton, Thân-Sĩ kim Sanh-huật Thượng-tho;
- Ông Ogier, ngoại-viện, chần-cửu bộ Thượng-tho (coi chần cửu bản dân trong các miền giải-thoát).

Ông Albert Sarraut cựu Tổng-Thống cõi Đông-dương nay lãnh chức Thuộc-địa Thượng-tho thì may mắn cho chúng ta biết nghĩ sao.

Những ngờ ngài từ biệt cõi Đông-Dương, chúng ta chẳng còn trông cậy cái tình thân-ái ngài còn để dấu, chẳng dè nay may chúng ta lại được ngài gồm coi thuộc-địa, dường ấy ngài chưa cách biệt chúng ta như ý chúng ta vội tưởng. Cái chương-trình của ngài hứa khai hóa cho chúng ta, chẳng phải là hi-nghôn; ngài kim lãnh Thuộc-địa thượng-tho đây, ắt sao ngài cũng làm cho những lời hứa của ngài ra thiết hành cho chúng ta gọi-nhưng ổn khai-hóa.

Nhắc lại khi ngài về tranh cử chức Thân-sĩ tỉnh Aude, ngài hứa đặc cử, ngài từ chức Tổng-Thống Đông-Dương. Ngài lại có nói rằng: «*Nếu ta từ ngôi Tổng-Thống Đông-Dương, nếu Chánh-Phủ còn tin cậy ta mà nấy quyền cho ta, thì ta chỉ lãnh một phần trách-nhiệm thôi. Phần trách nhiệm ấy là phần gồm coi các thuộc-địa. Như vậy ta mới có thể mà giúp quê-hương ta, là lập cách Chánh-trị quảng đại cho thuộc-địa mà gây dựng đảng kinh-tế cho Mâu quốc dựng nền dân quyền và bình quyền.*»

Ngờ là lời hứa qua, chẳng dè ra thiết. Ngài đặc kỳ sở nguyện, ắt ta cũng đứng trông ơn.

Vậy chúng ta cũng nên rập nhau mà chúc thọ cho ngài và xin ngài nhớ mà chiếu cố chúng ta, cũng như chúng ta hoai ái ngài từ khải.

L. T. T. V.

Bàn là dân vọng

Bản-báo đã có tố sự bốn ông quan Giám-sát Thuộc địa vắng Đông-dương. Khi tới Saigon, hai ông đi thẳng ra Hanoi, hai ông ở lại Saigon mà kiểm-xét công-vụ Thuộc-địa. Quan Giám-sát Thuộc-địa này vẫn là bên thượng-bộ phái qua, chẳng những coi xét công-vụ thôi, mà cũng phải độ biết dân tình bao nả, ngõ hầu phúc bảm cho Chánh-phủ Đại-pháp hăng hái. Vì vậy mà các quan Giám-sát tới đâu, cửa đình hằng mở rộng, cho người thông thả tới lui, nào thấy ngưu cảm chi ai, mà trong mấy ngày sau đây, có hiệu báo gọi xin mở cửa. Ấy là Bản-báo muốn nói về báo thuyết luận, rằng các quan Giám-sát, tuy là thông minh trí độ mặc dầu, nhưng chưa từng ở cõi này mà rõ thông như vậy. Nếu quan Giám-sát muốn tương tất đủ đều trong cõi Đông-dương đặng mà thử soi lòng bá-tánh, nịnh mỗ rông cửa cho người thay mặt đòi lời cho dân Nam-kỳ, dân Annam tới mà phân trần khúc độc. Đường ấy các quan Giám-sát mới thấu nguồn ngọn khúc-sống, mới hăng hái trong dân tộc.

Lời luận ấy nghe ra cũng phải, nhưng Bản-báo thăm-xét các quan Giám-sát hằng mở rộng cửa đình, chẳng hề ngăn cấm ai song chưa rõ báo ấy muốn chi ai là thừa-phái của bản dân Annam, thay mặt đòi lời cho dân Annam đến mà bảm bày dân vọng? Và đâu là dân vọng?

Báo ấy hằng đề mình là thay mặt đòi lời cho dân Annam, có phải bản này cũng nghĩ cho mình là thừa-phái của dân Annam mà gọi/xin ra mặt đó chăng? Nếu lời phỏng đoán này có chỗ quả, bản-báo dám nói rằng báo ấy sai lầm, mơ ước những điều phi-phải. Chẳng hay hỏi nào, phe nào mới thay mặt cho dân Annam? Không, không thấy, không nghe hỏi nào phe nào phái cả, chỉ nghe và thấy báo ấy tự xưng đại thời. Và lại từ bao giờ đến bấy giờ, báo ấy đề luận nhiều điều theo riêng mình, rồi tự đem mà chỉ cho là sở vọng của dân Annam, chứ thật báo ấy không tự luận mình có hiệp như tám chạng nhế. Nếu báo ấy tìm hỏi ắt biết lời luận mình nghịch thời thế, phần nhiều dân Annam không phục. Dường ấy báo đó chẳng nên cho mình là thay mặt đòi lời cho dân Annam.

Vả lại các quan Giám-Sát tuy chưa rõ như nhơn vật cảnh tình trong cõi này, chứ cũng biết đâu là người thay mặt đòi lời cho bá tánh chớ. Há đợi ai đến mà phân trần hơn thiết chẳng ru? Trong xứ biết bao là lão thành, biết bao là quan cựu, biết bao là hào gia phú hộ, biết bao là nghiệp-chủ, thương-nhơn, nên muốn, các quan Giám-Sát có hiêm

chỗ dò la, lựa phải đòi báo ấy là một tờ báo nghịch thời thế, nghịch nhơn tình, bày vẽ luận đàm theo ý riêng của một phe mơ ước những điều phi lý.

Cái sở vọng của dân Annam chẳng phải là cái sở vọng mà báo ấy óm ấp trong lòng từ đây. Báo ấy tưởng lầm, chứ các quan Giám-Sát chẳng nghe lầm đâu; vậy chớ nên tự đắc mà xưng mình thay mặt đòi lời cho dân Annam, lấy cái hi-vọng của mình mà đem làm dân vọng. Kỳ tới Bản-báo sẽ chỉ đâu là dân vọng, chẳng những chỉ bày cho các quan Giám-Sát mà thôi, mà cũng để cho quan tân Tổng-thống Maurice Long, ngài bước chơn tới đây, tường tất. L. T. T. V.

Vô tuyến điện Lyon

Radio de Lyon Ngày 20 Janvier 1920

Bất Hoàng-đế A-lơ-Măng giải npp

Ông Dutasta Tổng-Tho-kỳ hội nghị hòa mới đề giao cho ông Loudon là Đại-biêu nước Hoa-lang cư tại Paris một phong thư của Liên-hiệp, chiếu theo điều 227, tờ hòa, xin quyết Hoa-lang bắt cựu Hoàng-đế nước A-lơ-Măn là Guillaume II, mà giao npp. Thơ của Liên-hiệp, khi đã giải đi hết các điều Guillaume II, làm vì quyền vi phép trong cơn binh-cách và hải đứ các điều tội lỗi của Guillaume đã phạm hoặc dung dưỡng cho quân sĩ mình phạm trong lúc loạn quân, có tiếp rằng đầu Chánh-phủ Hoa-lang có chữa rằng: cái tội ác quân-dinh của cựu Hoàng-đế A-lơ-Măn chưa đáng tội, nhằm cũng vô ích, Liên-Hiệp cũng chẳng hỏi hạn mà dung được; nếu Hoa-lang tự căng mà phụ lời của Liên-Hiệp, nghĩa là không chịu ra sức giúp tìm nã hoặc kim kế ngăn cản hình phạt về tội ác đã làm, thì Liên-Hiệp quyết đôn cho Hoa-lang bắt tuân luật văn-quốc thời.

Đây nơi về thông-ân của báo Libre Belgique ở lại thành Haye có bản tin báo rằng từ khi nghe quả có thơ Liên-hiệp xin bắt cựu Hoàng-Đế A-lơ-Măn mà giao npp, thì bản tin nước Hoa-lang thấy đều rung động.

Hì Tìn

(Hyméne)

Bản-quan mới dựng tin rằng có lời nghị quan Nguyễn-soái Nam-kỳ, ngày 23 Janvier 1920, phong trước huyện Nam cho các quờ quan sau

- 1. M. Phan-khai-Sơ, kinh-lịch nhưt hạng hội-hu tại Sadec;
  - 2. M. Nguyễn-văn-Cầm, chánh giáo thọ nhưt hạng tại Mytho;
  - 3. M. Nguyễn-văn-Toàn, chánh giáo thọ nhưt hạng tại Tân-an;
  - 4. M. Nguyễn-đức-Tuân, chánh giáo thọ nhưt hạng tại Giadinh.
- Bản-quan kinh mừng chớ quờ quan đặng ban thưởng rất vinh hiển với đời.

Rượu mạnh hiệu **DE JEAN** đã thơm mà lại ngọt
 làm cho những tay thạo rượu thầy đều khen ngợi
 Chỉ một mình hãng Denis frères có trữ mà thôi

Một việc rât lạ

Trong đời ba ngày rày thiên hạ đồn rằng quan cựu Đốc-Phủ-Mẫu, hội trưởng hội đồng sáng tạo nhà banque Annam đã bán cũ và máy xay lúa, nhà ở và đồ đạc trong nhà ở Mytho cho khách trú rồi hãy muốn đồng.

Nghe điều này ai cũng sống sốt chẳng ai rõ tình rằng thật cả.

Có lẽ nào quan Đốc-phủ Mẫu là người giàu sang để chửi trổng lục cháu mà ngài làm như vậy, thì trong dân tộc ta ngày sau còn dám tin ai nữa, từ ngày này về sau trong hàng ru thể mần thời ai còn dám xướng ra mà đùa dục con em lên đường kinh tế nữa???

Bồn quan cho là sự đồn huyền hoặc, ai rõ chơn tình xin cho báo quan rõ mà sửa đều huyền hoặc ấy lại.

Cuộc chơi lễ
 giúp các miền giải thoát
 Tại Soairiêng

Hôm ngày 16 Janvier 1920, đúng chín giờ tối, tại dinh quan Tham-biên, chủ-tính Soairiêng, có mở cuộc lễ để làm nghĩa quên giúp miền giải thoát. Tại dinh có sắp đặt đủ sơn-trần, hải-vị, trà rượu đủ mùi, để cho những người đến tại dinh dự cuộc lễ ấy dùng lúc canh khuya, lấy lợi cứu người phải cơn nước lửa.

Thầy Dương-ngọc-Anh, lại có lập ra một rạp hát diễn theo kiếm thời mà giúp lễ.

Khả khen cho thầy Dương-ngọc-Anh, lập hi cuộc ấy chẳng bao lâu mà thành. Thiên-hạ coi rất đông, tiền thâu vô cũng bốn.

Tại dinh quan Tham-biên, nơi phòng khách, dọn một cách rất trang hoán, mời xem qua chẳng khác nào rạp hát thiết lập nên lâu lắm. Đem hát, định ra năm xuất: Xuất đầu hát Langsa, xuất nhì cũng hát Langsa, xuất ba hát các-chủ, xuất tư hát Annam, xuất năm hát cao-man, diễn ròng những tuần mới bấy lâu nay người thật chưa quen tai quen mắt, Ấy là tưởng của thầy Dương-ngọc-Anh đặt.

Rung chuông một chập, vén màn: Xuất đầu diễn, tên thợ đóng giày; vở tưởng của thầy Nong làm thật rất bạc thiệp. Cách ngồi mà đóng giày gọn gàng nhậm lệ chẳng khác nào thợ rông nghề. Còn chủ-tiệm (thầy Dương-ngọc-Anh) miệng nói rất lạnh, tiếp khách vui cười trau chuốt mỗi hàng nghe ra thăm diệu, cho đến cách ăn nói với thợ làm công cũng êm thuận.

Một người đến mua giày (thầy Em), lựa nhậm đôi giày chạt, mang vô khó nỗi bước mau, nhắc nhắc đi thử đôi ba lần, người xem hát thấy cái bộ mà tức cười nồn ruột. Chủ-tiệm (thầy Dương-ngọc-Anh) miệng lưỡi

ngoan thấy vậy kiếm lời trau chuốt mới hàng cho chạy. Rằng: hàng khi giày còn mới, da phải cứng luôn luôn; tôi làm thợ từ đời cha đến đời con, đã chán biết xưa nay mới thế. Xin người mua chớ phiền, thử vài bửa có nắn có mửa, da nó giung mềm nở ra, thì tức nhiên vừa vặn. Bàu chuốt riết người mua phải xui lòng, bèn trả tiếng, đòi gót ra đi, mà nhậm mặt nhiều mây tưởng nhậm ăn nhậm ợt.

Kể một gã lon-ton trao thơ mới lại, rằng bèn phương xa hút thiếu phụ, mau tua khá đóng giày giỏi đến. Cách thức hồi tên thợ làm công, và cách đóng thùng mà gói đến nhà thợ, làm rất gọn gàng đời ra hay lắm.

Kể một lác có một gã thiếu niên (thầy Phạm-lân-Khue) đến mua giày, trong tiệm hết giày, còn có một đôi mà rộng lắm, đem bàu chuốt một hồi cũng chạy đi cho, vì khi mang đôi giày vô cho tên thiếu niên, xô tuột luột, ai trông thấy cũng tức cười, rộng cho đến đôi rớt lên rớt xuống. Vày mà chủ-tiệm (thầy Dương-ngọc-Anh) cũng theo an ủi tên thiếu niên mà bán lấy đặng: Rằng giày da tày như vậy luôn luôn; khi ban sơ nó rộng, đi vài ngày có hơi sưng nắn, da nó rút lại thì vừa. Tên thợ (thầy Nong) lại thêm rằng: giày chặc đau chơn chớ giày rộng đi êm cần. Tên thiếu niên liền nói như da nó không thâu lại rồi làm sao. Chủ-tiệm đáp rằng: bấy lâu nay tôi chưa từng thấy da bị sưng nắn mà không tộp lại. Trả tiền xong xuôi, chủ-tiệm (Dương-ngọc-Anh) mới tỏ lại cho các khán quan nghe rằng: cuộc ở đời mua bán phải vậy mới xong, mượn ba tốt lười dãi buổi, bàu chuốt, dầu của hôi cũng không sợ ế. Tiếp dãi vừa lòng người mua, giày chạt hẹp gì cũng vừa chơn người cả thảy.

(Vở tay tại chập) (xù màn).

Xuất nhì, khi vén màn lên
 Diêu và hát thuật - Thầy Dương-Ngọc-Anh làm vai một người đi phương xa về biết nhiều phép thuật lạ rất phi thường, kêu mấy người bạn Thầy Chéa, và Khue hát thuật lại, diêu rất vui vẻ cũng như cười, kể thầy Khue cũng diêu và thuật lại cho thầy Dương-Ngọc-Anh những việc biết. Khi thầy Dương-Ngọc-Anh thấy thuật nhiều món rất lạ làm cho hãi hùng muốn chạy trốn, thật là vui lắm. Thầy Dương-Ngọc-Anh và thầy Khue (thầy Anh làm vai Jacques) (Thầy Khue Collin) hỏi thầy Chéa (Pierrot) có sự chi hay bày ra gì nữa. Thầy Chéa nói rằng: Coi đi rồi thì mất, tiếng nói nghe át con, vậy để thầy hát một bản cho nghe êm tai lắm, lắm. Dứt lời Thầy hát một bản Langsa hát vừa dứt miệng kia liêng xù.

Vở tay.

Lục xù mắng thì nhạc Langsa trôi động. Nhạc khoan thì chập khiến người nghe đầy cũng vui.

Xuất ba. Khi vén màn lên.

Hát tưởng các-chủ (thầy Chéa và thầy Nong) Thầy Chéa làm đàng

thầy Nong là xâm, chuyện rất lạ, là hai đàng cả người Cao-man mà làm tưởng coi ra như chết.

Kể thì vô. - Chẳng khác nào như bọn hát Triều-châu, ai coi cũng tức cười nồn ruột.

Khi xù mắng thì đờn Langsa với tiếp. Mấy người đến xem ra mà ăn uống rất thong thả trong Dinh Quan Tham-biên. Đem ấy tại Dinh chẳng khác nào như một cái Nhà hàng Langsa. Xem tình cảnh rất nên xinh đẹp.

Thật là Quan chủ Tỉnh hết lòng lo lắng, tổ đả khoan nhượng trước khách từ dân giả chỉ các quan lớn nhỏ cũng đồng một đức. Thật ai ai cũng kính phục oai đức của ngài.

Khi ăn uống gần mười lăm phút đồng hồ, rung chuông một chập, rồi vén màn lên; rạp hát dọn dẹp khác hơn khi trước. Nhắc tích Lục-tích. Thầy Dương-Ngọc-Anh làm vai Lục-tích, Thầy Em làm Viên Thuật, Thầy Khue quan võ, Nguyễn-văn-Chấn quan văn, thầy Lý-keo làm lính hầu coi ra nghiêm chỉnh; ăn bận theo kiểu hát bộ áo mào đàn hoàn, khi làm Triều một lác, kể Lục-tích (Thầy Dương-Ngọc-Anh) trở chơn bước tới, xin lĩnh cho vào trong mà xem thử.

Khi Viên-Thuật (thầy Em) thấy

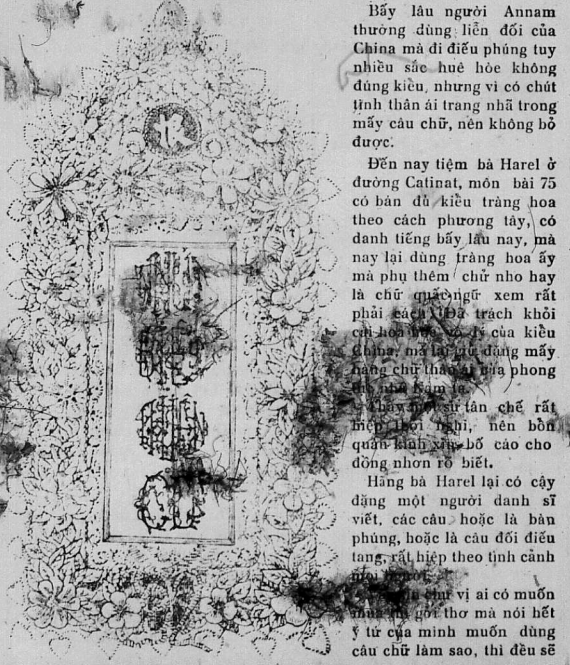
Lục-tích vào hồi tánh danh Lục-tích (Thầy Dương-Ngọc-Anh) đáp lại rất đàng hoàng, Viên-Thuật (thầy Em) thấy vậy khen thắm trẻ thông minh bèn cho vai trái quit tay. Lục-Tích chẳng ăn đề giấu trong tay áo.

Khi từ tạ ra về, bài Viên-Thuật đề đầu quit lại rớt ra, Viên-Thuật giật hăm đánh đờn mà rằng trẻ sao khuất Lục-tích đáp lại rằng chẳng dám ăn, để giấu đem về cho mẹ già. Viên-Thuật khen trẻ hiểu thảo, bèn cho thêm vai trái quit đờn Lục-Tích đem về cho mẹ, khi Lục-Tích từ tạ ra về, bèn cuối xuống rồi ca một bài Tứ-dại Hoài quit Di Thần, mấy thầy làm tưởng bèn ca theo, có đờn hoà theo nhịp nhàn bấy lâu.

Kể đờn Langsa một chập rồi vén màn lên.

Hát, tưởng Cao-man, Thầy Chéa làm vai một tên chầu-xứ xa mới lại xứ Cao-man; Thầy Nong, Thầy Samkhan làm vai hai anh Cao-man đưng ca hát trong nhà, tên chầu vừa đến rình coi mà học. Hai tên Cao-man thấy người lạ rất hãi hùng; kể đờn người này dạy người kia, người kia dạy người nọ trong việc lạ của mấy người kâm biệt. Tưởng này thiệt là vui lắm, người xem thấy vui lòng. Thầy Chéa làm Chầu chẳng khác nào là chầu

Liên trường phúng điệu cải lương

Bấy lâu người Annam thường dùng liên điệu của China mà đi diều phúng tuy nhiều sắc huê học không đúng điệu, nhưng vì có chút tình thần ái trang nhã trong mấy câu chữ, nên không bỏ được.

Đến nay tiệm bà Harel ở đường Catinat, môn bài 75 có bán đủ kiểu trang hoa có danh tiếng bấy lâu nay, mà nay lại dùng trang hoa ấy mà phụ thêm chữ nói hay là chữ của người xem rất phải cách. Đem trách khỏi cũ hoặc mới của kiểu đờn, mà lại dùng mấy hàng chữ thâu ở nửa phông chữ của Nam.

Thầy Nong tư tán chế rất đẹp lời thâu, nên bốn quán bán này bỏ cho đồng nhơn rõ biết.

Hàng bà Harel lại có cây đặng một người danh sĩ viết, các câu hoặc là bản phúng, hoặc là câu đối diều trang, rất hiệp theo tình cảnh đờn.

Thầy Nong tư ai có muốn mua thì gọi thợ mà nói hết ý từ của mình muốn đưng câu chữ làm sao, thì đều sẽ

đặng như nguyện. Như chữ vị có đi chơi Saigon, xin ghé tại nhà bà Harel, môn bài 75 đường Catinat, mà xem thì trong tất.

Ở đây bốn-quán có in hành cái kiểu thức cho khán-quan rõ thấy. Xung quanh thì bóng như trang hoa tây, còn ở giữa thì lại có bốn chữ

• Như biệt thiên cô •

CHU VỊ HÚT THUỐC Ơ!

Vị nào muốn hút ông điều hay là thuốc điều cho khỏi bệnh hoạn, thì hãy mua thuốc (LE GLOBE) Trái đất mà dùng thì vô hại

Thuốc này chỉ một mình hãng Denis frères trừ mà thôi

thiệt, còn thầy Nong điều rất tức cười chẳng rành nghề cũng cho là bậc thiếp, thầy Samkhan o bề tên chà thật bộ coi chẳng khác nào là sự thiệt.

Khi xử mường xuống liền ca, và đờn annam một chấp, kẻo mường lên, cả mấy thầy làm tưởng ra giữa sân hát cuối đầu chào các quan các qui vị đến xem. quan Chủ-tỉnh đứng gần cây đờn piano cất tiếng hát bản Marseillaise, mấy thầy nơi sân hát liền tiếp theo hát luôn trọn bản.

Thật là một đêm rất vui, tại Soa-riêng xưa nay chưa từng thấy. Đùng một giờ vắng hát, ăn uống chơi bời, rồi lái rai ra về gần hai giờ khuya mới mãn cuộc.

Khá khen thầy Dương-ngọc-Anh, sẵn lòng mà lập nên cuộc vui này, thật rất may mắn là chúng đây hai tuần lễ có cả việc đờn xong, thật ai ai cũng đều khen ngợi.

Một người có đến xem.

◆◆◆◆◆
 Khi nào có việc chi hi hạ
 muốn đãi đằng quan-khách
 mà chẳng dùng rượu Sâm-
 banh (Champagne) hiệu:
Tisane Marquis de
Bergey
 Thử nũa
 Thi làm sao mà cho phỉ tinh
 vui về dạng.
 Rượu này có một mình hãng
 Denis frères trừ mà thôi.
 ◆◆◆◆◆

VIỆC MỚI TRONG NƯỚC

GIẤ BẠC VÀ GIẤ LỎA
 Giá bạc kho nhà-nước . 131. 00
 Giá lửa, ta 100 kil. chỗ tới nhà máy Chơ-lon (bao trả lại) : 7445 tới 7480.

NAM-KY
 (Cochinchine)

Ấn trộm bỏ nón mà chạy
 Đêm 15 rạng mặt 16 janvier, một tên ăn trộm muốn chạy trốn về nhà thiêm Phạm-thị-Biệt, ở đường Paul Blanchy, số 188. Trong nhà hay động thức dậy rước, ăn trộm hoảng chạy rút cái nón nỉ lại mà không dám lượm, té ra của người lấy không động mà lại mặt của mình.

Hồng khô
 Chệt Trần-Phước, bán trái cây, ở đường Kinh-lập số 9, có rằng đêm 15 rạng mặt 16 janvier quán tử nào không biết xuống ghe chài đậu dưới sông Bền-nghê mà không của nó hết ba giỏ hồng khô giá 50\$00.

Đồ chấy
 Từ hôm đầu năm tây đến nay đồ Thù-thiêm đưa bằng tàu hơi. Đêm 17 jan-

vier, gần 12 giờ khuya, không biết máy hư làm sao mà đùn sấn chày ra phát cháy dưới đó. Nhờ có tàu chữa lửa của sở Thủy-binh cứu cấp trong 10 phút đã tắt lửa Tuy vậy mà sau lái đồ cũng bị cháy nhiều, của máy thì hư rụi hết. Người coi máy là Nguyễn-Huân-Lôn, 40 tuổi, cũng bị cháy cánh tay và bàn chân tả.

Đôi bông không trả
 Nguyễn-thị-Hợi ở đường Nguyễn-Lân-Nghiêm thưa rằng tên Ng.-văn-Hồ kêu Thỉnh 26 tuổi, là tình nhân của nó khi trước, nay gặp nó lại đánh mà giật hết một đôi bông 4\$ 20.
 Ấy cũng bởi khi trước nàng đã nói: Một mai thiếp có xa chàng, đôi bông không trả..... mà nay xa nhau đôi bông thiếp trả thì chàng phải thôi mà lấy lại chớ sao!

Đãi tiệc
 Không biết ai muốn đãi tiệc mà bàn ghế không sẵn, rượu cũng không mua, để chờ đêm hôm đến tiệm của bà đầm B... ở tại góc đường Luro và Richard mà khoản rượu và xách 9 cái ghế Thonet và một cây dù cán bạc, hết thấy 70\$ 00.

Đi đêm
 Đêm 16 rạng mặt 17 janvier, Ng.-văn-Chi, 23 tuổi, ở đường Duranton, đi đầu không biết, bỏ nhà không ai chờ, khóa cửa ngoài để đi đi mất. Chờ đi chơi đã thêm rồi trở về thấy khóa ai đã bỏ gậy, cửa mở hoát, chủ chẳng lát đặt chạy về nhà coi đó lại thì mất quần áo 11\$ 00, hai cái nón nỉ 5\$ 00, một cái giày nịch có 4\$ 00 và một cái giày thủng hánh.

Đi đêm hại vậy đó thầy không? Máy chớ tơ to hơn đi đêm lắm!

Móc túi
 Phạm-văn-Trừ, 38 tuổi, chuyên nghề bán cá ở chợ Đệm (Cholon) lên Saigon có việc, sáng bữa 18 janvier ra nhà giặt xe lửa mua giày về xe sáu giờ rưỡi. Mặc thiêm bà đồng quá, quên về mua được một cái giày da bên phải. Mua rồi trở ra coi lại trong túi thì mất 15\$ 00, một cái giày nợ của Ng.-v.-Trương và bạc và một cái giày thuê của người khác. Chắc bị điếm dăng móc túi với người qua!

Hỏa hoạn
 Đêm 19 janvier, lối 2 giờ khuya, nhà cháy tại căn tiệm số 42 đường... (rue de Marché). Có vòi rồng đến chữa đến 5 giờ sáng mới tắt lửa. Hao hết thấy 7 mướn đồng.

Mượn vàng
 Trần-thị-Buồn, 36 tuổi, ở sau nhà máy « Ban-Teck-Quan » thầy thiêm Ng.-thị-Ngo, 50 tuổi, ở gần đó, có vàng nhiều, mượn một mớ đáng 97\$ 50 để dành Tết đeo chơi, mà không nói với chủ, nên người ta giận đi thưa, tính bẻ gãy không nhệm nên phải chịu thiệt và đem

vàng trả lại còn phải năn nỉ là khác. — Bãi bãi.

Ráng giữ gìn giữ chút mả!
 Sở Tuân-cảnh biết rõ mỗi năm gần Tết trộm đạo ra thế nào chớ. Nếu ngờ ước lúc thường, canh gác bờ rào, lại cho bị tánh thành-phố này lắm. Không lý đã có lính tuần-hành, mới nhà còn phải thử đêm mà canh giữ. Lúc này, trong thành-phố chớ không xóm nhà đêm nằm ăn giấc, mà như là xóm ở đường d'Or-may gần ở rước, ăn tộm càng dữ lắm. Mờng giờ tối đã thấy tối rình rọi, cho đến ban ngày cũng rình rình nữa. Phải không ghê, thì quân sự khéo mướn hết lính tuần-hành ráng gìn giữ chút mả!
 Dân Thành-phố

Văn Uyên

Hoa Nguyệt
 Hũu duyên thiên lý năng tương ngộ,
 Vô duyên đối diện bất tương phùng
 và nguyệt-hoa là cái nào-nhưng người hoa-nguyệt là người phong-nhã, Thuở trước bươm Ngự một lá, dòng họ Nguyễn vui thú-vị ra vào; cũng có khi Vương-màu biển bần-đào, đình Vư-giáp chiếu-vàng mờ-vú. Thiên thượng nhân gian tăng tự thứ, Nga-my thơ phách diệt đồng cư; Chàng phong-tinh ngày tháng cũng l. đư, nguyên-phủ-đứ tự kiến-khôn mới hế; hời tồ-thư ai khéo vẽ, truyện Địch-cần kỳ-ngộ thực khôn ngoan; cho hay con tạo đa-aoan!

Tặng Đào-nương
 Nực cười nhà khách trượng thị khách, nghĩa tương-phùng đồng-biệt phải tương-liên, người buồn về phận, người giận về duyên, tài sắc thế mà sao duyên phận thế? Kia son phấn cũng là tuồng gái, gánh giang-sơn thời rày bạc lại mai đồng. Nầy tu-my cũng đáng thân trai, nợ lều chiếu buổi sương thu nắng hạ. Ngã ời khách danh nương vì giả, toàn-lại quán thì bất như nhân; người phong lưu mà vương bước phong trần, làm đôi đây tình đây khôn xiết kể! Nầy tặng biệt mây lời ghi để, nợ bất nghĩa ta quyết trả phen này; chèo đưa nhớ hờn hôm nay!

Phận Hồng-nhan
 Tự cổ Hồng-nhan đa bạc phận, buồn cho ai mà lại tiếc cho ai, duyên tơ hồng nguyệt nửa hoa cười, ngạo ngán nhờ đào tiên lán cõi tục. Đã khép chương loan treo giá ngọc, chỉ đâu chim thưng đổ cánh mai, xuân còn dài duyên phận hãy còn dài, thử đứng đình để xem có tiền-dịch. Nhân ông Nguyệt sấn cầm dây xích, khách giai-nhân xe với khách vãn-

nhân, vinh-hoa cho bố phong trần!

Chơi xuân kéo giá
 Nhặt trăm tây lạc thủy dòng lưu,
 hoa khai xuân hè điệp lạc thu, lần
 lửa mãi cũng bạc đầu trắng-s. **Thất**
 thập chu nhân nắng lửa kỳ, lão
 thanh hỡi bất cấp như nhân, nợ thủy
 cung dan-diêu với giang sơn, thì tưu về
 với cho tuyết-nguyệt nửa một mái về
 làng tuối tác, cuộc cầm thi phó trả mặc
 đương thì; chơi xuân kéo hết xuân đi.
 Rút trong Nam-phong

THƠ TIN VANG LẠI

(Petites correspondances)
 Căn an-Hà le 23 Janvier 192.
 Cher M. le Directeur du journal de Lục-Tinh-Tân-Văn à Saigon.
 Trước trọng kính.....
 Vi kỳ tuyên cử Hội đồng Địa-hạt này là ngày 18 Janvier 1920, nơi ông Cầu-an-Hà có hai ông là M.M. Ng. quan-Thạnh và Nguyễn-văn-Vui ra tranh chọi nhau, thì hương chức Hội từ 52 người đều làm Phái-tiên tuyên cử.

M Nguyễn-quan-Thạnh đứng tiếng cử 29 thăm, còn Nguyễn-văn-Vui đứng tiếng cử 21 thăm, thì ông Thạnh trội tiếng thăm hơn ông Vui 6 tiếng, nên ông Thạnh đứng cử làm chức Hội-đồng Địa-hạt. Nay anh em chúng tôi đều hết lòng mà cảm ơn 29 ông Thừa sai Phái tiên ra bỏ nhiều thăm cho ông Thạnh đứng cử, vì người rất-xứng đáng; người nhơn đức và Hiền-hậu từ khi người ra làm giáo-lập, kỷ lục Hội-đồng thăm an, Thôn trưởng và chức Hương-thần thì cũng gần 25 năm công nghiệp, người siêng năng hăng lo giúp đỡ cho Thôn-trưởng, và rằng day chỉ biểu diu đặc chúng tôi eho rộng thấy xa nghe mà ngày nay ông Thạnh đứng cử làm Hội-đồng Địa-hạt rồi, thì chúng tôi lấy làm Hạnh-Phước vô cùng, vì sẽ còn thấy người lo xin những điều có ích chung trong Tổng — và chúng tôi hầu trông thấy các điều người hứa, ấy là nói tác người xin những việc Tạo tác có ích chung trong dân Tổng. — Nền chúng tôi đời cứ đến mà ta on chur Quý ông Phái tiên thế sai đều biết rằng chúng chúng mà bầu cử.

Nay kính mời bạn tôi ở thuốc về Tổng Cầu an Hà (Cholon).

PHẢI SỢ THUỐC « Nam-Hồng-Tế » giá

Nếu muốn khỏi bị làm nhảm thuốc « Nam-Hồng-Tế » giá thì xin viết thư mô tả bệnh của mình, gửi về H. HENRI, chez M. J. THANG, Ecole des Mécaniciens, SAIGON.
 Hay là đến nhà môn bài 68 đường Đỗ-hữu-Vị prolongée ngã đi ra Chợ-mới Saigon, (đường Đỗ-hữu-Vị là đường đi ngang trước Ecole des Mécaniciens tục kêu là Trường-máy).

THAI

(Devinettes)

Về những thơ gởi đáp thai, xin
nhớ gạnh chào đê thơ đáp thai sẽ
mấy cho Bôn-quán khỏi lầm lẫn.
Bôn-quán giữ lời phụng thưởng cho
vị nào đáp trúng câu thơ có định
thưởng, luôn luôn; song phải nhớ,
hễ câu nào định có một phần thưởng
mà nhiều vạ đáp trúng, thì Bôn-quán
bắt thăm vạ rút không chừng, xin
đừng phiên trách.

THAI SỐ 17

Dờ-dang nào có ngai gi,
Đã tu, tu trớt quá thì thì thối!

Xuất mộc

Hãy uống thử thử rượu
AMER HONORÉ
Là một thứ giải khát ngon
thương hạng
Của một minh hăng Denis freres
có trừ mà thôi.

HƯƠNG TRUYỀN
(Echos)

**Các Phái-viên Nam-kỳ đến
du lịch Đà-nẵng**

Các Phái-viên Nam-kỳ từ hội chợ Hà-
nội trở về đường bộ có ghé lại Kinh-đô
5 ngày, đến 12 janvier về Đà-nẵng, ở lại
một ngày, qua 13 janvier thượng lộ hồi
Nam; nghe đâu các ông sẽ đi du lãm
khắp cả các nơi danh thắng trong khoảng
hành trình.

Các Phái-viên ở Huế vô chuyện này,
không có ai đi tông như chuyện
trước, tưởng khi viên khách bố ngỡ là
làng thì bước du ngoạn có bề lưng túi
thật, nhưng lại mấy được gặp ông Lê-
văn-Tiền, vốn là người đồng châu đồng
quận, ra làm việc Xê-lư ở ngoài này,
lại là người bạn đồng chí của báo « Luc-
tinh » và « Thời-báo », đã tận tâm hướng
dẫn và giới thiệu đủ cả các nơi, chỉ tiếc
rằng các Phái-viên không đủ ngày giờ
mà đi khảo cứu các mỗi chốn thưởng ở
xứ này cho được tường tận.

Chủ ý các ông tới đây, nhứt nhứt chỉ
muốn thủ đặng ở các hãng của người
bản quốc, nhưng chỉ vì số du khách đã
đông, đó hành lý lại nhiều, mà các lữ
quán của ta không tiện bề cư trú, cho
nên phải tạm thuê phòng ở hiệu Morin
để làm chỗ nghỉ ngơi, còn nhứt thì
âm thực toàn dùng ở ngoài cả.

Trước hết phái người ra chợ Hà
nua sắm các thực phẩm như cá tôm rau
trứng, đem xuống thuyền để qua chơi
chùa Non-nước.

Hôm ấy trời nắng tạnh âm áp, xuôi
gió thuận buồm, thuyền chạy phăng phăng
rẻ sóng lướt bờ, chẳng bao lâu đã đến
nơi bên Đập, là chỗ ngân nước miền
cao khỏi hư hại đến ruộng của các miến
hạ bạn ở trong kia. Đến đó, thuyền đậu
lại, vừa ăn cơm mai. Ăn xong thầy lái
lên chùa (nguyên từ khi đường xe lừ
Touaine-Faifoo phá hủy đền nay dân
đó có sắm kiệu cho thuê). Thước được
bỏn cái kiệu, mà du khách đến thăm
người, phần thì phụ kiện lại là đàn bà
kiêng giảnh, cho nên có người không
thấy bắt nắn. Bất-đắc-đi phái nhường
lại cho các người già yếu lên ngôi, còn

bao nhiêu đi chơn cả. Trải qua mấy
dặm đố cao nòng thấp, gió thổi cát bay,
bước trái bước trượt, đi trớt giờ lâu mới
về đến chơn núi. Lại còn phải trèo qua
một đụn cát nữa mới có bọc đá đê leo.
Leo lên đến chùa thối đã mệt nhỏi thối
độc.

Cách trên chùa Non-nước bao giờ cũng
vậy, chúng tăng bề thầy du khách đến
nơi thì nào tiêu nào sur, vọi vàng chạy ra
nghehngiếp. Các Phái-viên vô chùa uông
trả giải khát, rồi liền theo ông Trú-Trị đi
đạo chơi các động phủ : nào vô « Huyền-
không-động » là chỗ nhiều tích lạ, tượng
thờ; nào qua eo « Vạn-cần-nguyệt-quạt »
là chỗ thanh-u sáng-tức, đê nhứt ở cảnh
này; nào đến « Thiên-long-cốc », nào vô «
Tang-chơn-động », đến đây chúng tăng
khéo làm ra bộ sá-đị mà trò nẻo « Lên
Trời » trở đường « Xuống Đập », khiên
cho khách du-lịch ngạc-nhiên, đem vô
lời thánngiễn, chỉ thầy lên đến đầu
non là nơi cùng tận mà phải phi cưỡi. Lữ-
Lên « Vọng-hải-đài » trông ra thăm núi
xanh ngát, mà ngao ngán thay cho một
bầu biển rộng trời cao lại bãi-bùng
thay cho cuộc tang-thương liên cày. Lữ-
Lên « Vọng-giang-đài » trông vô động-
điền bát-ngát, sông suối quanh co, mà
ngắm-ngồi thay cho giang sơn cầm thú,
thảo mộc thanh thông. Hồi đến lần xem
thì-vấn của các du-nhơn đê-vịnh, vin cày
nhón bước, kiem từ nét chữ trên vách
đá rêu phong, hoài cảm có kim biết bao
nhiều là tình tứ.

Các ông hồi bạn biện chép đủ cả mọi
điều rồi, khi lỏng nghe mây lừ của Hoê-
thượng thờ than mà náo nóng thay cho
cảnh hưởng tinh trạng của các vị sơn
tàng đôi vôi tím lòng súng thượng của
tháp-phương tín-thiện và đôi vôi đen-
liệt lê-từ của Quốc-gia. Sơn long hảo-
hiệp, sẵn môi thượng tằm, các ông bèn
phụng cúng một số tiền đầu hương cũng
khá.

Ở trên chùa trở xuống thuyền, vừa
gặp cơn gió ngược, nước xao sóng vô,
thuyền đi nhói lắc bập bính, khiêu cho
các du khách chưa từng mạo-hiểm phong
ba, đem lòng lo sợ. Vì ngược gió nên
phải chạy cách một lều vay một lều trậ,
vực chốc liền bờ nọ đám sấm sarg bên
bờ kia, cứ phải lướt lướt lặn hơi trong
đường xếp nếp, thì sự nhất lúc lại càng
thêm, các ông lại càng lo quá. Chẳng
đi thuyền đến bến, đã lữ kia mới
thuyền vừa đặng một lều qua phía Đông-
lợi, thì đã vọi vàng chiều thây-thù ghé
vô bờ rồi bước lên đất ngay.

Khi lên bờ, nhơn thặng đường vô
thăm nhà « Chiêm-Thành-Bửu-Tang-Viện »
(Musée Châm). Lúc bây giờ đã quá 5 giờ
chiều, các ông lại đặt xem xét lều sợ
trời tối. Tuy không kịp xét kỹ, nhưng
mà nghe thuật chuyện sự xưa, các ông
Phái-viên cũng đủ biết đó chính là một
cái di-chích của nước Chiêm-thành (Hồi
mà nay người Đại-pháp đã đi phá hủy),
ở trong địa hạt Quảng-nam đem về gởi
lại một nơi, để lưu truyền các vụ nghề
tinh xảo của một nước xưa kia đã chiem
được địa vị văn-minh trong cõi Á-đông
này, mà nay đã suy đồi, gần đến ngày
diệt chủng vậy.

Than ôi! Cái vô cung-diện nguy-nghê
lầu đài tráng-lệ của vua Hồi; cái đầu
thiên-hàng, cái lồng sông-bát của Tôn-
giáo Hồi; cái công-nghệ, cái trí-xảo, cái
cực điểm văn-minh của giống Hồi đã
trải bao đời trời kiếp kiếp đến giờ, họa
may chỉ còn ảnh hưởng trong chôn này,
phương phát oanh hổi ở trên những cái
trụ hoa đồ nát, những tấm bia đá lư
mòn, những hình con giống rêu trum
đám mốc đăm xanh, những tượng nàng
tên đầy minh vết kia đầu nõ, cùng những
cái ki dộng khác thiên hình vạn trạng

không thể biết tên là cái gì. Thương thay
cho một Quốc-gia, một Dân-tộc, một
Chữ-ngôn-loại kia, mà đến nỗi tiêu diệt
vô hình, nghê đê mà kinh hồn! Cái vô
suy-đổi tàn-bại của Hồi mà các ông đã
mục-đích ở đây, tức là một cái bia đá cột
đổng đê ghi chép sự tiến hóa, hoạt-động
sanh tồn của nòi giống Việt-Nam ta vậy.

Khi các ông ở trong Bửu-Tang đi ra
đến ga chợ, vừa gặp hai người đồng phái
nữa ở Huế mới vô chuyện xe chiều.
Cùng nhau đến nghỉ ngơi một lát ở Ô-
Tên, rồi lại cộ nhau đi đạo phủ. Đến
7 giờ, đi ăn cơm trong một nhà riêng
kia của quán bà Giáo đã sắp đặt chỉnh
tề ở đó. Trong bữa ăn toàn dùng thực-
phẩm ở bốn xứ, tuy rất thanh-đạm,
mà đẹp lòng ngon miệng biết bao.

Trong tiệc có bản đến các văn-đề yêu
trong như là Tam-ký liên lạc, Thương-
hàng-đông và đổng-vào đổng hóa
hiệt là cũng đặng thay, cái
mục đích và cái phạm vi du lịch của các
Phái-viên Nam-kỳ tả chuyện này thật
đẹp vời và hoàn toàn vậy.

Tiếp xong, các ông tái tam tại tọa-
Lê-văn-Tiền, đã lấy hảo-tâm, và nghĩa
đồng bào mà giới-thiệu cho các ông được
quen biết xứ này.

Bạn rồi từ biệt về Lữ-quán nghỉ ngơi
đê sáng hôm sau đặng trình thưởng lộ.

Rượu chắt hảo hạng của
AUGUSTE MATTEI làm tại
bên xứ Corse, đã ngon vô song
mà lại ngọt vô cùng.
Ai mua thì phải hồi cho
đặng tên AUGUSTE MATTEI.
Rượu này nói Đông-dương chỉ
có một minh hăng Denis freres
trừ mà thôi.

Tin Đông-dương

Làm bộ ta đây

Gần chợ Nước-Ngọt đây không biết
bao nhiêu là nam phụ lão ít đang chen
đàng xúm vào một cái quán nhỏ mà làm
gì không biết. Đến xem thì thấy một
người lính Tung-chính ở Pháp mới về.
Người tung-chính tay cầm quyển sách có
chữ và vô hình ảnh nhiều lắm, miệng
vừa đọc, tay vừa chỉ, lạnh như chớp
đọc xong một hồi lại cắt nghĩa rõ ràng
cho những người bao bọc xung quanh
nghe, nghe xong lại đọc, đọc lại cắt
nghe. Đọc một cách lừ lờ trôi Thử
lòng lại mà nghe thì không vô là tiếng
nước nào cả, cứ mỗi câu mà đọc ra thì
bên họ cũng có tiếng « A-ba-rô », rồi
lữ giữa câu thì dài lăm không nhớ
kịp, nhưng thành thói quen lữ lữ vào,
chẳng tiếng « Paris marseille, toulouse,
sans moi » v.v.; rồi đến cuối câu, làm
cũng có tiếng « que-bô-rô », rồi là
« che-bô-rô » bộ tịch bác tung-chính
khéo lắm; đầu lắc lư, vai lắc khi cao khi
thấp, đồng như một người lái, có chỗ
bà chưa đọc đã cười trước, như ta đã
ngụ được cái gì hay vậy. Làm cho
những người đứng xem chúng ta lên
như tai thỏ, theo mắt bà miệng nghe hầu
đáo cả người. — Tiếp đó vô cả một thầy
thông lữn việc tày, thầy đồng người
cũng lữn vào xem, thầy tả thầy tả tình
bác tung-chính đường à, nư cười
không nói, đã mấy lần không ngưng
được, mà phải phi cười ra. Bác tung-
chính trông thầy liền sắp sách vô vào túi

rồi làm ra cách tay bắt mắt mừng. —
Rồi tiếng tày ở mớ xỏ ra như phỏ, làm
cho thấy này không hiểu được một chữ
gì phải lầy khân-tay đê nhét vào miệng
cho khỏi cười ra ngoài. — Những người
đứng bao học xem đó đều thì-thào nói
với nhau rằng: « ừ hẳn giới thiệt, mới
qua này có vài năm mà về tiếng tày chứ
tày nói lâu lâu, đói đói hẳn nói mà thấy
ạ nói lại không hiểu đó, đó! » Ngồi một
bên ày có một ông ghè là thân sinh bác
tung-chính, ra bộ đất v lữm, bèn đáp
rằng: « Chao ôi! tãi chi mà không giỏi,
nghe nói ông Quan-bà thượng hẳn lắm,
qua hai năm mà chỉ đi học 5. Nói xong
lại quay mặt hồi cơn rằng: « Mi nói mi
đi học trường học gì? » — Bác tung-chính
thưa: ((Học trường « lép-rô »)) (èlèves
caporaux).

Đã vậy mà không chịu thôi đi, cứ
xông tới mà hẳn tiếng tày ra với thầy
thông mải, làm cho thấy này napan quá phải
nói lại. — Nhưng bắt có câu hỏi hay là
câu đố, bác ta cũng trả lời bằng chữ
« uay » cả. Những người đứng quanh
đó có ý không muốn cho thầy thông
đứng lâu vì họ mà câu chuyện mà bác
tung-chính đang cần nghĩa lý. Cho nên
thầy biết ý bèn trả-lạ ra về, thì bác tung-
chính lại đó sách ra và có ý chế mà nói
cho mọi người đều biết rằng thầy ý
học chữ Pháp bèn này cho nên nói chằm
lắm.

Người ta ham coi quá đến nỗi chợ Nước-
ngọt đang đông mà phải tan; người làm
ruộng phải bỏ cày, đàn bò tằm rơm
cả thối, khi về đến nhà trời đã xế chiều,
bị chống cơn ngày ngã, nghỉ cũng nực
cười thay.

Xem đó thì biết những đứa lão xược
xưa nay bao giờ cũng giữ cái thói
mặc. Nếu có biết thêm được chút
nào thì lại thêm cái lão lên chừng ấy,
chúng nó vẫn biết cái lão ấy rồi cũng có
ngày xì ra, nhưng cứ lão được ngày nào
thì lão đó.

Tiệc mừng năm mới.

Tôi hôm 3 Janvier, ở phủ Khâm-Sứ
cổ đái tiệc rắt trong thờ, có mời Hoàng-
thượng, các Bộ-Cơ-mạt cùng các qui-
quan; nhưng hôm ấy Hoàng-thượng
thảnh-thê vô học cho nên không ngự-lâm
đại-tịch. Tôi hôm ấy trên co quan Khâm-
Sứ chức-jức, các qui-quan, Nam-quan
đều vui mừng yên-âm đê chúc-lạng ngày
năm mới vui lữn thân-ai của hai nhà
nước giờ lúc thái-bình thanh trị, thật
là quý báu vô mừng thay. Khi tiệc xong
có mớ cuộc nhay-đám đôn bắt rắt vui,
mãi đến canh khuya mới giải-tân.

Một nhà máy in sắp mở.

Hiệu T.T.T.Q. ở Kinh-đô nay mới
mua đến một cái máy in trong vài tuần
nửa sẽ lập lại một nhà máy in mới lập
ở Đê-thành, thực chừng là rộng nên
mừng rỡ đổng thanh mà báo nhau rằng
máy in này sẽ làm một công-câu lớn
mà chi tiêu cả đặng họ mà sự công các
trường mà gẫu lữn khỏ đê-trung-kỳ này
lại thêm được một nghề in mới mà
những người ở xứ này chưa khi nào đã
tăng học lập đến nơi; máy ấy khi giúp
được cho những nhà thực thuật ở bona
xứ làm nên sách vô no kia, thật là một
sự có ích lữn chung rất quý hóa lữm vậy.
Đã gọi rằng ích lữn chung thời chúng ta
khác gì một nhà khoa-học kia khi đã tìm
được cái cơ thể của cái đêc-luật-phong-
đông mà ghi lữm cách thanh âm có thể
truyền đi xa, hoặc là lưu trữ lại lâu ngày

không tiền
khí đã biết
truyền thanh
vô văn xấp
hợp, thời a
g; nếu lại
khắc quốc-
họ làm ch
hông lững
người ngh
khái, mà c
trầm nhi
cái ích lợi
Uớc lo
nào là nhà
tái sur t
chuyện ich
giúp trong
thời này;
chuyện x
mỗi đê đ
là một đ
xã-hội, mà
biết bao
non nước
vạn một
nước, Sa
các nơi s
đân cho b
lợi cho m
phần thì t

Mua l
Hôm n
lên phố
tiệm khách
xăm ai mà
(Huê) th
chào chào
mời mua
hàng, anh
hai áo: m
lựa trang,
nhà-quê n
không chi
Quảng, cũ
mà cái c
phải chịu
Khí ra kh
lâm.

Đó, có t
trú, tuy l
có trả h
mua cho n
cái chổi. A
đồng kiếp,
Trư
Trư
toàn qu
Liên q
cùng n
buôn k
Langsa,
và l
v
Chúng
ràng đ
đã đ
mới với
cho h
đều chu
nhau ch
thật là
ta vô c
Ấy vậy
trong m
trường
de l'Unio

không tiêu-diệt. Nếu nhà khoa-học ấy khi đã biết lợi dụng nó rồi mà lại chỉ đem truyền thành những khúc hát ca ca cũng về văn vần lưng vò chôn hàng cũng nghe hẹp, thời ai còn coi cái thành hiệu nó ra gì; nếu lại đem ra phổ-xướng những khúc quốc-ca, những bài điển-thuyết hay làm cho khí hùng-dũng giọng anh hùng dũng lầy chần đặng, khiến cho người nghe quá ra khúc đượng cảm thán, mà chần chừ được phonê tục, triêm nhiệm được giáo hóa, vô phải là cái ích lợi mới to lớn lắm ru.

Ước ao rằng chúng ta nên rủ nhau: nào là nhà trước thuật, nào là nhà kỹ thuật sư tư tưởng những văn hay, những chuyện tích, lần lược in thành cáo-lập để giúp trong sự tiến hóa đương buổi giao thời này; chứ nên in những bài đàm đặng chuyện xằng xiên, vô lý sự ích lợi mọn mòi để thương tổn phong hóa lớn. Ấy là một điều phúc hạnh cho non-quân xã-hội, mà lại không phụ lòng kẻ đã tôn biệt báo công của, cách mấy dậm nghìn non nước, trải bao công khổ mà chuyên vận một bó máy in to lớn như thế đến xứ này. Sau nữa lại dám khuyến củng những các nơi sẽ đong in bài vở gì thời nên ghi để cho hiệu ấy, đã được bài phẩm tiến lợi cho mình, mà lại giúp người ta về phần tiến tài công-công. Thật là qui hóa vậy.

Mua lăm bán không lăm

Hôm nọ một anh nhà-qué đem tiền lên phố mua hàng Tàu về cưới vợ. Một tiệm khách-trú, trong có ngồi hai ba ả xạm ăn mặc lồi Tầu, nói tiếng Việt-Nam (Huê) thấy anh nhà-qué vào hàng liền chào hỏi mời một cách rất sòng sảng, mới mua xong thời đem ra năm sáu cây hàng, anh nhà-qué trả xong giá cả, mua hai áo : một áo hàng sắc huyền, một áo lụa trắng. Khi đã về xong thời người nhà-qué nhìn lại nhìn đi một hồi rồi không chịu mua nữa, vì rõ ràng là hàng Quảng, chứ không phải hàng Tàu. Thế mà cái cụ nhậu một hồi thời anh nhà-qué phải chịu thua, trả tiền lấy hàng đi ra. Khi ra khỏi cửa vẫn phân vân là bị mua lăm.

Đó, có tiền cứ việc đi mua hàng khách-trú, tuy là ngôn ngữ đống mặc dù, mà có trả hàng lại được đống nào! Thế thời mua cho người mình nó đem mà lại dễ cái chời. Ai bảo đại, không ai thương đáng kiếp, ai mượn lăm giàu cho chời!

Trường Thương - mái

Trường dạy buôn bán và bút toán quốc-ngữ hầu mờ.
Liệt qui thương nhơn Annam cùng người Annam giúp việc buôn không biệt tiếng và chữ Langsa, muốn rành nghề buôn và bút toán nên sớm xin ghi tên vào sổ mà học.

Gởi đơn nơi ông Nguyễn-văn-Cửa chủ hội thương-mại kỹ-nghệ 157 rue Catinat Saigon.

Nhắn với bạn đồng-bang

Chúng tôi đặng vinh-hạnh mà hay tin rằng đồng-bang ta trong sếu tình nay cũng đã đóng lòng đé-xướng tuyệt giao thương-mại với khách-trú mà vẫn hoi quyền lợi cho bản sớ. Các Châu-thành lớn nhỏ thảy đều chung vốn lập cuộc mua bán cùng nhau chẳng chịu đến tiệm khách-trú nữa; thật là một cơ-hội hạnh-phúc của dân-tộc ta vô cùng.

Ấy vậy tôi xin nhắc bạn đồng-bang ta trong mây lằng mây chực và chờ nào có trường học nên đến nhà in Imprimerie de l'Union mà mua si-các thứ giấy viết

mực, dó dùng về văn-phòng tư bừ nhưt bạng mà bán ra cho đồng-bang ta dùng, khỏi đến khách-trú mà mua mất. Văn nhà in Union là một nhà in rất lớn tại Saigon, và lại của người Annam tá làm chủ, giá rẻ hơn các chò.

Đồng-bang ta hãy xem tiệm của M. Bùi-quang-Nho mà ngày nay đó số tại học Bentre đó là số đi trước hết công khởi ra mà bán đứ các thứ giấy viết mực và các thứ số, sách, thơ, tuồng, truyện chữ quốc-ngữ mà nên. Huống ngày nay là ngày của đồng-bang ta tuyệt giao với khách-trú, bình vực nhau mà làm ăn thì lại càng dễ hơn ông Bùi-quang-Nho khi mới sáng tạo.

Ấy vậy máy tiệm Anam in đây đang lo lập ra nên gởi thơ mà thương nghị với M. Nguyễn-văn-Cửa, Rue Catinat 155, 157 Saigon, giá rẻ hơn các chò là có ý giúp sức cho đồng-bang ta buôn bán mau thành vượng.

Kề về món hàng tại nhà in :

- Papier pot blanc,
- Papier réglé,
- Cahier couronne,
- Crayons ordinaires,
- Crayons extra noirs,
- Crayons couleurs,
- Règles,
- Boite de craie conique,
- Papier couleur,
- Papier parcheminé,
- Cahiers d'écritures « Flament » N° 1.2.3.4,
- Boites de plumes rondes N° 3.4.5,
- Gomme pour encre,
- Gomme pour crayon... « Apis »,
- Encre noire en courlines,
- Encre noire eu litres, 1/2 litre et 1/4 litre,
- Encre à tampon sans huile,
- Eveloppes petit format,
- Papier à lettre réglé,
- Porte-plumes,
- Papier buvard,
- Encre violette en pondre,
- Petits carnets,
- Registre pot réglé 2 mains,
- Registre pot réglé 3 mains,
- Soulevr « Iris » pour écolier,
- Astarte,
- Cacoche pour écolier avec rabat,
- Croisides encadrées 21 x 31,
- Crayons d'ardoises,
- Couleur en boîte,
- Eveloppes pour cartes de visite format 55,
- format 48,
- Cahiers cartonnés réglé quadrillé,
- Cahiers d'écriture « Godchaux » N° 1. 2. 3.
- 4. 5,
- Gomme arabique,
- Ficelle, pelote de 50 grs,
- Epingles, boîte de 100 grs.
- Encre bleu black « Stephens » 1/8 de litre,
- « » « 1/4 «
- « » « 1/2 «
- « » « le litre,
- Encre communicative violette 1/4 de litre,
- « » « 1/2 «
- « » « le litre,
- Copie de lettre,
- Plumes métalliques.

**Chụp hình giản
bài thuê thân**

Giá 4 cát 2 tấm

Có Đoàn-văn-Anh kêu xã Hạnh ở Caolãnh là người chụp hình khéo hơn hết, mỗi tháng đều có đi chụp hình mỗi làng trong tỉnh Sadec, hình để bao lâu không phai, rồi rớt xuống nước 2 giờ không hư chắc lắm.

Tôi chỉ dùng có một thứ giấy NIL mà thời giấy này là thứ giấy văn thuộc điều.
Tốt nhất của một mình hàng Denis Freres đại lý khắp cả Đàng-trước.

Mua thuốc lá của nhà

Nghĩ hút những hàng thuốc rất ngon chế tạo tại nhà máy thuốc lá Hanoi.
Kể ramấy thứ sau này:
Thuốc hiệu « Con gà »
« Con voi »
« Đồng-minh »
Thuốc Cigarettes
— Đóng hộp 50 điếu hay 100 điếu.
— Văn rời 10 điếu hay 20 điếu.

Máy bạng thuốc này:
An-nam trồng
An-nam chế tạo
An-nam bán
An-nam nên dùng.

**Một thứ thuốc
lá nên hút**

Người Nam-Việt cứ phàn nàn rằng bạc đồng thiếu không đủ dùng, cũng là trên ra ngoại-quốc. Sao không biết rằng ấy tại mình cứ đi mua thuốc lá của nước Trung-hoa, của xứ Algérie cùng những nơi khác, mà gây nên cái hiện-tượng ấy ?

Vậy chỉ nên mua thuốc lá của ĐÔNG-DƯƠNG YÊN-THẢO CÔNG-TY, vì những thuốc ấy trồng ở đây theo những phương pháp thích-hợp, chế ở đây theo những cách-thức đặc-biệt, khiến cho thuốc lá ấy là thứ thuốc ngon hơn tất cả các thứ thuốc ở ngoại-quốc đem vào.

Vậy nên hút thuốc chưa vẫn hiệu CỎO, hiệu SCAFERLETI; thuốc đá vẫn hiệu CỎO, FAVORITES, ALLIÉS, v. v. cùng những xi-gà hiệu MANDARIN, BOUQUET, LORUS, và NARCISSE là những thuốc của ĐÔNG-DƯƠNG YÊN-THẢO CÔNG-TY chế tạo. Với những thuốc ấy tức là giúp những người đồng-bang trồng thuốc, và chế thuốc ấy, mà lại hút được tiền bạc không mất ra ngoại-quốc vậy.

Tiệm sửa các thứ máy

Tại báo quán *Thời-báo*, 55 rue d'Espagne, mới mở một tiệm sửa các thứ máy như là : *máy viết chữ, máy may, quạt máy, máy hát*. Nói tắt là các thứ máy sửa được hết.
Vậy xin đồng-bào chiếu cố, rất cảm ơn.

HỒ-VÂN-LANG, Chủ tiệm.

Tiệm họa chơn-dung

Thời-báo quán, mới mở một tiệm họa chơn-dung.
Sự khéo hay là không, vẽ một lăm mới rõ.
Bồn-quán hứa chắc rằng : hễ vẽ không in hình chụp thì không ăn tiền công.

Người thợ vẽ có bằng-cấp, và có M. F. Martin, thợ có danh bất lăm nay làm đầu phòng vẽ.

Vậy xin đồng-bào chiếu cố, gửi về thứ thì rõ, giá tiền nhẹ, và có nhiều thứ giá, từ 8 \$ 00 tới 100 \$ 00 mới cái hình tùy theo hình lớn nhỏ, và về bằng viết chì, mực hay là dầu có màu.

Ai muốn hỏi giá thì viết thư cho M. Hồ-vân-Lang thì sẽ gởi cho một cái bản có định giá và thuốc tức.

Nay kính,

HỒ-VÂN-LANG, Chủ tiệm.

(Hình chụp nữa cái (bản thân) mà muốn vẽ nguyên hình cũng đặng vậy).
Hôm rày đàng-quán có được nhiều người khen ngợi.

Có thứ rượu mạnh Langsa hiệu « BAC-CHUS » mới chế lại Nam-kỳ lần thứ nhứt, ngon không có thứ rượu nào bằng. Chỉ một mình hãng Denis Freres trữ mà thôi.

**IMPORTATION COMMISSION
Entrepot de Cholón**

DIRECTEUR : PAUL-HIÉU
71 rue Tông-dốc-TRIUNG

Hảng trũ Hàng Hũa

Paul-HIÉU Cholón.

—Bán sỉ và nhà sỉ—
Kính cùng chực vị đồng bào chúng đé : Ngày 5 Janvier 1920 tôi khai trương mở hàng trũ hàng hóa tại Cholón, là những vật sau này :

Các thứ vũ-Đồ gia vị Langsa và các nước—Rượu chác và các thứ rượu ngon—Các thứ đồ sơn—sapon thơm—Nến tí và nón rơm—Các thứ dũ đũa ông bả ông kẻ—Dao nhỏ, dao lớn, dao bành—Các thứ hộp đồ ăn nhỏ—Các thứ đồ chơi và đồ chơi trẻ em—Paris gờ tay đũa, v.v.

Hàng tôi cũng chịu ra công mà mua các thứ hàng hóa làm bữa phương Tây cho y chực vị đát.

Lại tôi cũng ra sức tiếm các phương tiện mua bán cho các tiệm bán lẻ ở trong lưc-châu, có thông công buôn bán với tôi.

Quý vị muốn viết thư hỏi đến chi, xin để cho tôi địa chỉ : Directeur de l'Entrepôt. Paul-Hieu ở Tông-dốc-TRIUNG Phươg Cholón.

Giấy thép để tặc : Paul-Hieu Cholón.
Giấy thép mới số 667.

PAUL HIÉU
Officier d'Artillerie coloniale démissionné
Croix de Guerre.

một mình hàng
Denis-freres
đại-lý cả Đàng
dương thứ hộp
quẹt này.

Hộp quẹt này khắp nơi đặng phép bán lẻ một su nhỏ một hộp mà thôi

XI-DONG HAI-LAY

DEB

Viên và Viên

Hiệp con Rồng

PHO-VINH Công-ty

(Hàng Annam)

104, Rue Lefebvre, Saigon

Cách làm mau té tiền

Viết thư cho hãng Annam, Hào-vinh Công-ty, 146 bis Rue Lefebvre... biếu gửi contre-remboursement (cách tiền trao của lãnh nơi nhà máy thép một hộp một trăm ve dầu Essence de menthe, hiệu Lô-tiên, tốt nhất trong cõi Đông-dương, giá là mười lăm đồng (15\$00) mà thôi. Về bản lẻ lại cho trong vòng quen lớn một ve hai cái (0\$20) — mỗi ve lời 5 su, một trăm ve lời 5 đồng bạc, mười hộp lời năm chục, một trăm hộp lời năm trăm đồng bạc!

Viết thư đi, đừng bỏ qua dịp làm té tiền, uống lăm. Ban đầu lời ít sau lời nhiều, bán buôn quen thói, làm giàu chẳng bao lâu! Cho không! Hãy coi cho kỹ. — Kể từ ngày nay một trăm người nào gửi thư đến mà mua dầu trước, hãng Annam Hào-vinh Công-ty sẽ vui lòng gửi cho không một kilo xà-bông mặt-xáy thiết, hiệu ngựa một sừng. (La Licorne), tốt nhất trong cõi Đông-dương hay là một ve dầu thơm Essence pour Lotion: Eau de Cologne, Quinine, foie coupé để làm đủ một lít các thứ dầu thơm ấy, tùy thích ai muốn thứ nào cũng được! Hãy viết thư mau đi, đừng bỏ mất cơ hội làm té tiền uống lăm.

Hãng Annam, Hào-vinh & Co, 146 bis Rue Lefebvre Saigon, Kinh đồn.

SÔNG LÂU NHỜ RƯỢU

(Longévité grâce à une liqueur.)

Hiện đây giờ bán nước Hào-kỳ có một vị đầu-chủ đã ngoài 95 tuổi mà hết còn sức lực mạnh mẽ như người 40 tuổi, đi đứng chắc chắn, ăn nói rất sáng, cả ngày ở ngoài trời ngoài đồng cả lời-tố làm công chuyện.

Người nào có một người đi thăm ông, hỏi thử cho biết tại đâu ông nay đang học tài cao mà sức lực không phải kém ông?

Ông trả lời rằng: Có chỉ lạ đó mà thôi, cả đời tôi trước khi được hay uống một li nhỏ rượu Quina Gentiane tên Massé là một thứ rượu trường-sinh bổ lão.

Người khách nghe nói cũng có lòng mến tiếc trường thọ như ông, nên về nhà lại đi mua cho ông thứ rượu Quina Gentiane mà uống "bồi bổ". Thỉnh thoảng nghe nói cũng có đi tham sanh, cũng bèn ra mua đi mua rượu ấy đem về mà uống bổ quanh năm.

Có bán trong các tiệm hàng xé (épicerie).

LỜI KHUYÊN

(Conseil)

Chúng những là thuốc đến Diên là thuốc (tốt nhất), sự ấy ai ai cũng rõ, mà lại như vậy đơn thuốc ấy một cách kỳ lưỡng, đến đâu không còn một chút nhua nào trong đó, nên hát nó đi đâu không hề bệnh hoạn. Bởi đó trong các thuốc mà biết là ngựa bệnh hoạn ai hay sợ đơn chứng mấy người ghê sợ thuốc thường bị, thì khi mua thuốc đến Diên mà hát đừng thêm thuốc khác.

Có bán trong các tiệm hàng xé và quán café.

SOCIÉTÉ DES TABACS

DE L'INDOCHINE

(Đông-dương Yên-thảo Công-ty)

Tư-bản: 6.000.000 fr.

Sở chính Công-ty tại PARIS

Sở Cai-trị và nhà công-xưởng tại HANOI

Trại trồng thuốc lá tại KIM-XUYÊN và VĂN-KHÊ

THUỐC CHU'A VẤN VÀ THUỐC VẤN RỒI

HIỆU

« COQ » (Con Gà)

Vị ngon — Giá rẻ — Nên hút

VÀ THƯ THỐC LÁ VẤN RỒI HIỆU

PAGODE (Cái chùa)

Advertisement for VICHY CELESTINS mineral water, listing various brands like VICHY GRANDE-GRILLE, VICHY HOPITAL, and VICHY-ÉTAT MIÈU TÈ.

Advertisement for ELIXIR TONIQUE ANTIGLAUCUX, featuring an image of a bottle and text describing its benefits for eye health.

Advertisement for M. F. NICHEL, CAFFORT SUCCESSEUR, featuring a logo and text about their products and location in Saigon.

Saigon — Imp de l'Union L'Administrateur Gérant: NGUYỄN-VĂN-CUA

Handwritten signature and date: Saigon le 23 Janvier 1920